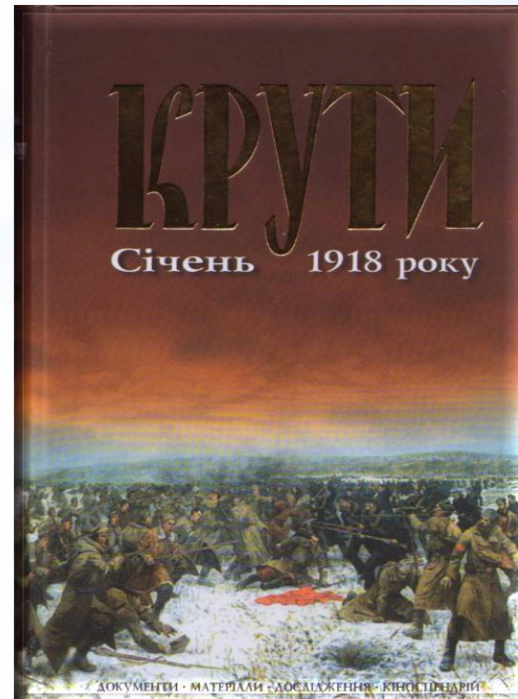
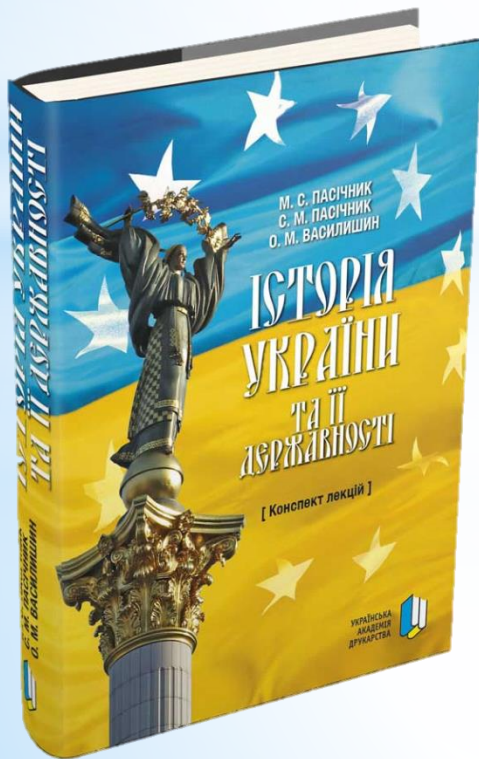


\* **Бій під Крутами**  
**29 січня 1918 року**



У великій книзі історії України з'явилася нова сторінка, окроплена кров'ю українських патріотів, назва якої Крути (невеличка залізнична станція між Ніжином і Бахмачем на Чернігівщині), де відбувся вирішальний бій з більшовицькими загарбниками, в якому полягли смертю хоробрих 300 українських юнаків-студентів і школярів-гімназистів із Києва, котрі стали на захист української самостійної держави.





Бій під Крутами відбувся 29 січня 1918 року.

Цей бій тривав 5 годин. Але сили були нерівні. Молоді, недосвідчені, які перед тим майже не тримали зброї в руках, маючи всього кілька набоїв, кинулись в атаку і були знищені сильним озброєним ворогом.

Студентів-гімназистів було близько 300 чоловік, а загін під командуванням Муравйова складав 4 000.

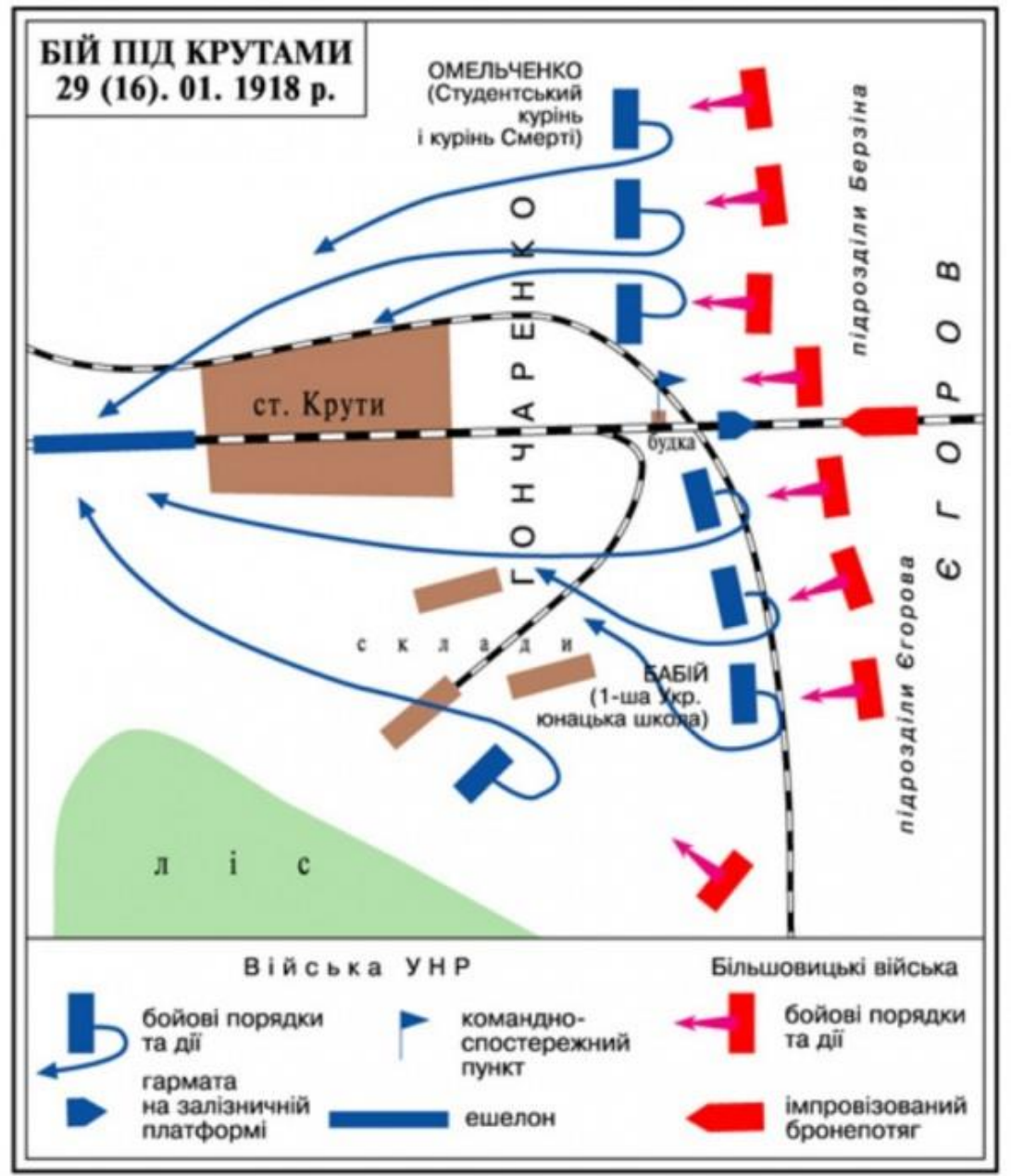


У бою в полон потрапив розвідувальний взвод (близько 30 чоловік). За свідченнями очевидців, над 27-ма студентами спочатку знущалися, а потім розстріляли. Учень 7-го класу Григорій Пипський зі Старосамбірщини перед розстрілом перший почав співати «Ще не вмерла Україна», і решта студентів підтримали спів. Після розстрілу місцевим жителям деякий час забороняли ховати тіла померлих





\* Схе́ма бою виконана сотником С. Горячком.



# \* Грушевський Михайло Сергійович



Видатний український історик,  
археолог, літературознавець,  
письменник, громадсько-  
політичний і державний діяч.

Михайло Сергійович Грушевський народився 29 вересня 1866 року в українському містечку Холм (нині на території Польщі, має назву Хелм). Батько, Сергій Федорович Грушевський, працював викладачем у греко-католицькій гімназії. За сімейною традицією Сергій Федорович здобув духовну освіту.

Мати, Глафіра Захарівна Опокова походила із сім'ї священнослужителів. Михайло Сергійович Грушевський, згадував своїх батьків, як справжніх патріотів України, які зуміли виховати «тепле прив'язання до всього українського – мови, пісні, традиції» та пробудити в своїх дітях національне почуття.

Закінчив Грушевський історико-філологічний факультет Київського університету св. Володимира.





Протягом 1897-1898 років, Михайло Грушевський пише працю – «Історія України-Руси», ця робота була надрукована у Львові.





Михайло Грушевський був розумною, досвідченою людиною і займав посаду - президента Української Народної Республіки.

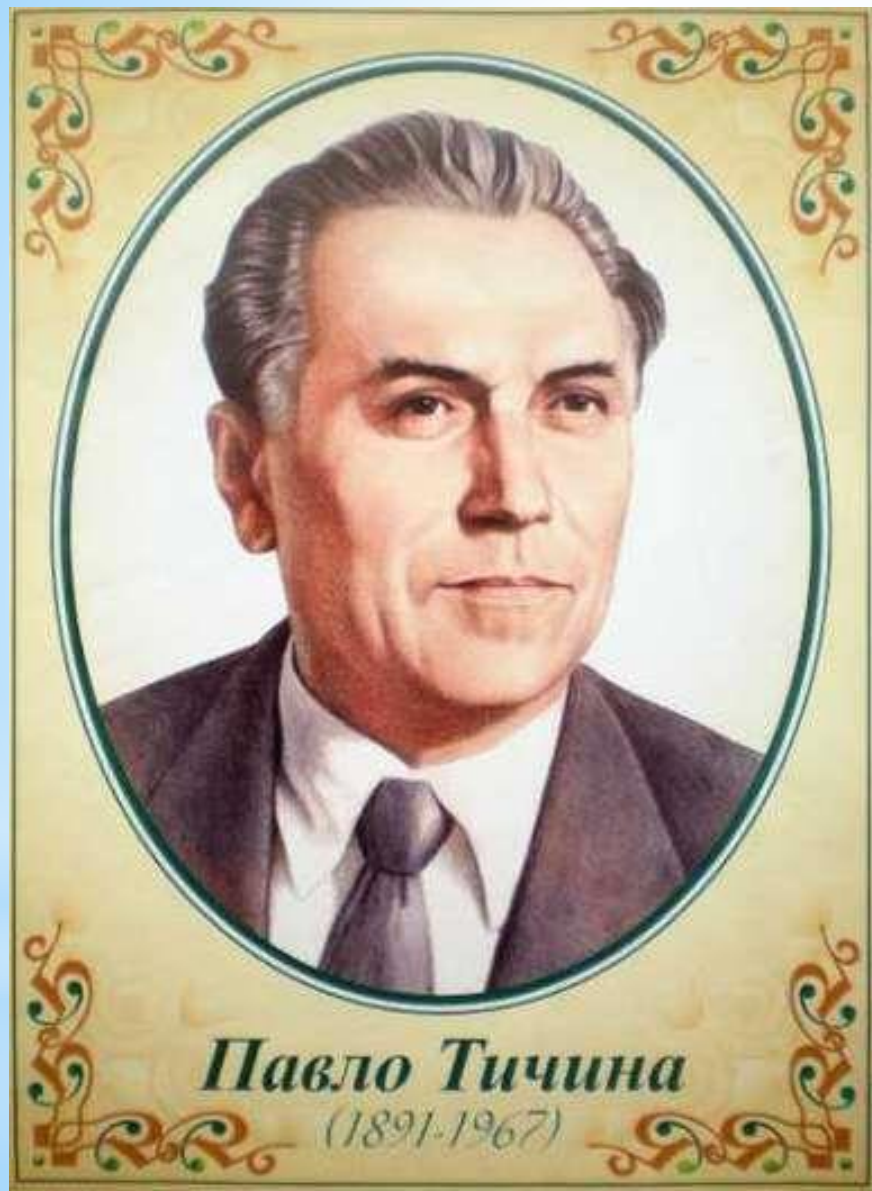
В Києві 9 березня 1918 року особисто Михайлом Грушевським була висловлена ідея вшанування пам'яті "забитих стрільців" і урочистого перепоховання їх у Києві на Аскольдовій могилі.



Пам'ятник Грушевському у Києві



Дерев'яний хрест крутян на Аскольдовій могилі у Києві



Відомий український поет, перекладач Павло Григорович Тичина народився 27 січня 1891 р. у селі Піски Чернігівської губернії. Походив зі старовинного козацького роду. Зростав у великій та дружній родині, мав 5 сестер і 4 братів. Змалку Павло виявив хист до музики, малювання і віршування. Улюблені музичні інструменти поета - рояль і бандура. У 1918 році вийшла перша поетична збірка "Сонячні кларнети".



\* У 1918 році Павло Тичина пише свій знаменитий вірш "Пам'яті тридцяти", присвячений похорону студентів, загиблих під Крутами.

*На Аскольдовій могилі  
Поховали їх —  
Тридцять мучнів-  
українців,  
Славних молодих...  
На Аскольдовій могилі  
Український цвіт! —  
По кривавій по дорозі  
Нам іти у світ.  
На кого посміла  
знятись  
Зрадника рука?  
Квітне сонце, — грає  
вітер  
І Дніпро-ріка...*

*На кого завзявся Каїн?  
Боже, покарай!  
Понад все вони любили  
Свій коханий край.  
Вмерли в Новім  
Заповіті  
З славою святих.  
На Аскольдовій Могилі  
Поховали їх.*

*Павло Тичина*





\* Станція Крути. Символічна могила (ліворуч) і сучасний меморіал загиблим студентам у вигляді колони Червоного корпусу Київського університету





ТУТ БЕРЕЖЕ УКРАЇНА ВІЧНИЙ СОН МОЛОДИХ СВОЇХ СИНІВ У 2006 році за участі президента В.Ющенка на станції Крути відкрито Меморіал пам'яті героїв Крут. Композиційно пам'ятник - це насипаний пагорб заввишки 7 м, на якому встановлено десятиметрову колону, увінчану хрестом. Біля підніжжя пагорба побудована капличка, а поруч із пам'ятником викопане озеро у формі хреста. Ця могила буде живим дзвоном, що промовляє до живих.





Наш храм, наш дзвін не дасть нам спинитися і забути про героїв. У хвилини відчаю до церкви приходять старі і малі. Тут моляться і складають братерську присягу, бо тут лежать ті, що віддали все, що мали, - молодість, щастя і життя за волю України.



Символічна могила і дерев'яний хрест крутян на Аскольдовій могилі у Києві (2012 року на цьому місці встановлено новий камінний хрест)







На Лук'янівський цвинтар в Києві переносили поховання з Аскольдової могили, з Покровського монастиря. Тут знаходяться братські могили полеглих студентів під Крутами.

\* З нагоди 80-ї річниці бою Монетний двір випустив в обіг пам'ятну гривню.





# Львівський державний військовий ліцей ім. Героїв Крут

Святина ліцею - Почесний прапор, на якому  
напис - За волю України





# \* Експозиції кімнати-музею



Нарукавний знак ліцеїста



Нагрудний знак ліцеїста



Крути ввійшли в історію України як символ національної честі. Ті, хто загинув у битві під Крутами назавжди залишаться в нашій пам'яті. Вони полягли, щоб ми сьогодні жили у вільній і незалежній Українській державі.



# Пам'ятаємо героїв Крут

